

LBRIS

We know
books

ROXANA PANĂ

OSUL DE LAPTE

CÎSMIGIU
books

asta în casă. Spunea că e singurul lucru care nu se clatină când restul lumii se prăbușește.

— Puneți și ceva pe ea, a zis preotul, pregătind molifta. Să nu stea deșartă. Aduceți paharele pentru vin.

Ștefan a așezat pe masă o sticlă de vin și un colac mare, rotund.

Preotul a început să cânte *Veșnica Pomenire*. Ștefan nu a închis ochii. A privit masa cum ocupa tot aerul din curte. Când slujba s-a terminat, a dat mâna cu preotul.

— E gata? a întrebat Ștefan.

— E gata. Dumnezeu s-o ierte.

Ștefan a dat din cap și s-a îndreptat spre ieșire. Nu a mai atins lemnul. Nu a mai privit înapoi. Mergea cu pași mari, simțind sub tălpi asfaltul fierbinte al orașului. Închisese un capitol fără să folosească niciun cuvânt mare. Știa doar că, undeva într-o trapeză mică, niște oameni vor mânca pe o masă care nu se va clătina niciodată. În urma lui, pe curtea tăcută a bisericii, masa rămăsese sub soare. Din înaltul nukului bătrân de lângă trapeză, o găză mică, aurie, a coborât în zigzag și s-a așezat pe blatul acoperit. A rămas acolo, nemișcată, un punct infim de viață pe muntele de lemn care, pentru prima dată în o sută de ani, nu mai purta nicio vină.

Cuprins

Cuvânt înainte.....	7
2022.....	13
1976.....	14
2003.....	16
1999.....	19
2010.....	20
2007.....	23
2002.....	25
2004.....	28
2022.....	31
2010.....	35
1965.....	41
1900.....	43
2010.....	45
2009.....	49
2010.....	53
2022.....	58
2024.....	62

2020.....	65
2021.....	68
1998.....	70
1999.....	72
1938.....	74
1989.....	76
1975.....	81
2033.....	84
1984.....	86
1997.....	88
2033.....	90
1940.....	93
1980.....	94
1981.....	95
1998.....	96
1997.....	97
2030.....	98
1970.....	99
1996.....	102
1973.....	104
1990.....	106

2023.....	110
2010.....	114
2021.....	116
2044.....	119
2071.....	123
2050.....	125
2022.....	128
2012.....	130
2010.....	132
2023.....	136
2021.....	145
2031.....	147
2051.....	148
1990.....	150
2023.....	152
2008.....	162
2022.....	166
2043.....	168
1930.....	171
1965.....	175
1996.....	179

200	
2008	182
2002	184
1912	186
2009	188
2020	190
2024	193
2050	195

mării fragilității în structură — a felului în care oamenii își pierd inocența pentru a putea continua să trăiască.

Osul de lapte” este, în esență, un roman despre felul în care trauma devine structură. Despre cum oamenii sunt făcuți din fragilitate și os, din lapte și calciu, din carne vulnerabilă și memorie care refuză să dispară. Romanul transformă obiectele domestice în relicve vii și spune povestea unor personaje care învață, generație după generație, că inocența trebuie pierdută pentru ca supraviețuirea să fie posibilă.

Dincolo de firul cronologic, cartea funcționează ca un inventar al vulnerabilității. Regăsim în paginile ei momentele în care fiecare personaj își pierde dintele de lapte — acel prag dureros în care inocența se rupe din corp și începe viața adevărată.

Totodată, romanul urmărește degradarea și finalul acestei linii de sânge, arătându-ne cum mor, rând pe rând, aproape toate personajele mature (prin boală, accidente sau autodestrucție). Singurii care supraviețuiesc acestei genealogii a durerii sunt cei doi copii ai Ofeliei. Prin ei, blestemul se rupe: masa este dusă într-o biserică și curățată de trecut, iar copiii refuză să mai poarte traumele bătrânilor, deschizând un alt cerc.

2022

Încăperea mirosea a praf și a pădure tăiată. Un miros înțepător, proaspăt, care părea că iese din lemn. Ofelia mergea în față. Pantofii ei scoteau un sunet sec pe beton. S-a oprit lângă o masă de pal. Masivă. Lungă. Ca un altar păgân.

— Prea ușoară, a spus ea, cu ochii fugindu-i în toate direcțiile.

S-a mutat la cea de nuc. Și-a pus palma pe ea. Nu a mângâiat-o. A presat-o.

— Asta e, a șoptit, ceea ce avem nevoie.

Paul stătea în spatele ei, cu mâinile în buzunarele paltonului maroniu.

— E prea mare pentru bucătăria noastră, i-a zis bărbatul, ușor indiferent.

— Dar nu e pentru bucătărie. E pentru noi.

Ofelia s-a aplecat și și-a lipit obrazul de lemnul rece.

— Simți cât de goală e?..., dar, în curând, va fi plină.

1976

În curte, un camion Roman a oprit într-un nor de praf. Mirosea a cauciuc ars și a fierbințeală. Maria a coborât din mașină, ștergându-și fruntea cu baticul.

— Ți-am adus-o, Antoaneto. E de la oraș. De la un neam de-ai noștri.

Șoferul a coborât oblonul. S-a auzit numai zgomot de lanțuri. Masa a apărut dintre saci. Nuc vechi, întunecat, prea mândru pentru curtea cu găini și troscot.

— E grea, Marie. Ce fac eu cu namila asta? Și e și lungă, încap șase oameni la ea.

— Taci și pune mâna! Lemn de-ăla bun. Nu putrezește nici în pământ.

Au cărat-o în patru oameni. În odaia bună, masa a ocupat tot aerul. Podeaua de lut a scârțâit sub picioarele ei groase. Antoaneta a întins peste ea o mușama. Cu flori albastre, lucioasă, adusă de o mătușă de la oraș. Plasticul rece peste carnea lemnului.

— Pune și tu ceva pe ea, a zis Maria. Să nu stea pustie. Adu un păhărel!

S-au așezat. Două femei trudite, cu coatele pe mușama. Sub plastic, lemnul părea că răsuflă.

— O fi având păcate pe ea, a șoptit Antoaneta, netezind pliurile mușamalei. Prea e închisă la față.

— Toate mesele vechi au, a răspuns soră-sa, bând deșertat. Noi doar mâncăm și bem deasupra lor. Ce e dedesubt, nu e treaba noastră.

2003

Orezul scotea aburi. Mirosea a lapte ars. Ofelia stătea la masă și împingea boabele cu lingura, desenând cercuri în farfurie. Lângă ea, caietul era deschis. Antoaneta curăța ceapă. Cuțitul pocnea pe fundul de lemn.

— Mănâncă și scrie, a zis bătrâna, fără să se uite la ea. Literele nu se fac singure.

— Nu mi-e foame. Știi... mama a zis că în Spania copiii mănâncă portocale direct din copac.

Antoaneta s-a oprit. S-a șters pe mâini de șorț și s-a sprijinit cu palmele de masa de nuc. Mușamaua s-a încrețit sub greutatea ei.

— În Spania ești slugă, Ofelio. Și sluga mănâncă ce-i dă stăpânul, nu ce vrea ea. Mirușca a plecat că-i era greu p-aici.

— A zis că se întoarce repede.

— Toți zic așa. Până uită drumul spre casă.

Ofelia a ridicat stiloul. I-a căzut o picătură de lapte pe caiet. S-a întins s-o șteargă cu degetul, dar a mânjit foaia.

— O să se usuce, a șoptit fata.

Apoi a tras o linie sub dictare și a lăsat stiloul jos. Stiloul a început să se rostogolească spre marginea

mesei, dar Antoaneta l-a oprit cu un deget lung, plin de pământ.

— Dar... tata de ce-a plecat?

— Eh, de ce-a plecat?! Că n-avea rădăcini, găzulițo. Era un băiat care căuta bătaia de cap ca alții norocul. Unii-s făcuți să sufere degeaba, ca artiștii, dar el nu știa nici să cânte, nici să deseneze.

— Și cu mama cum s-a cunoscut?

— Prin '89, când a venit la noi în sat, la înmormântarea maică-sii. Mirușca era tânără și proastă, se plictisise de băieții din sat și s-a băgat în seamă cu el, acolo, între lumânări. În noaptea aia, pare-se, te-au făcut pe tine.

A aruncat ceapa goală pe masă. Masa a vibrat, un sunet surd, de pământ. Ofelia a încremenit cu mâna pe caiet.

— Și de ce n-a rămas?

— A plecat la studii, prin străini. I-am scris, l-am căutat, n-a răspuns la nimeni. După cinci ani am aflat de la soră-sa, Adelaida, că și-a pierdut mințile. N-a mai vrut să vadă față de om. De-atunci maică-ta s-a stins ca o lampă fără gaz. N-a mai vrut să fie mamă, n-a mai vrut nimic. S-a uitat la tine ca la o pagubă. Tu iart-o, că n-a putut săraca să-și revină în simțiri, o greșală dinasta te costă o viață întreagă...

Lacrimi au început să curgă, șiroaie, pe chipul ei încruntat. Apoi a continuat.

— Dar să știi că Mirușca a fost mereu un copil bun și cuminte. Dar, vezi tu, și ea, ca și mine, a fost copleșită

de... știi tu, de destin. Știa că nu avea să iasă o ciorbă bună din viața ei.

S-a aplecat ca să se șteargă la ochi de marginile rochii cenușii. Apoi a continuat, cu ochii mijiiți, spre copilă.

— Dar din ceapa asta care-mi nenorocește ochii sigur va ieși cea mai bună ciorbă.

Bătrâna a aruncat-o în oală. Apa a sfârâit.

— Haide, scrie acolo în caiet și taci. Mai bine un tată smintit departe decât unul care să te bată la cap în fiecare zi. Mănâncă.

1999

Mirușca nu obișnuia să își ia copilul în brațe, nici măcar de mână. Prefera să stea într-un colț, lângă fereastră, privind absentă cum Antoaneta o îmbracă pe micuță, o spală sau îi dă să mănânce. Într-o dimineață, pe când Ofelia avea vreo unșpe ani, Mirușca a ieșit brusc din mușenia ei obișnuită. A luat-o pe copilă de mână, a urcat-o într-un autobuz aglomerat și a dus-o într-un magazin plin de haine colorate.

— Îți place rochița asta roz, Ofelio? a întrebat-o ea, cu ochii fugindu-i agitați în toate părțile.

— Nu prea... adică da, e frumoasă, dar mi-ar plăcea o rochie galbenă. Vreau să fiu un soare, nu un ambalaj de bomboane, îi șopti fetița, îmbujorată de propria îndrăzneală.

În ziua aceea, văzând-o pe Mirușca cum se zbate să găsească exact acea nuanță de galben-șofran, Ofeliei i se păruse că mama ei nu mai era femeia umbrită de la fereastră. Părea ea însăși o fiică a razelor, un soare rătăcit printre umerase. I-a cumpărat rochia evazată, cu detalii brodate, oferindu-i, odată cu ea, și ultima amintire cu tinerețea ei. Apoi, lumina s-a stins brusc. La ora cinci după-amiază, Mirușca s-a urcat în autobuzul de București, fără să se mai uite înapoi.

2010

După ce a plecat de la Damian, Ofelia a simțit cum o liniște ciudată o cuprinde. A pășit spre gară cu inima tulbure. Și-a cumpărat biletul și a urcat în trenul care înainta încet, ca o mână care se întinde. Se tot gândea la ceea ce i-a spus Mirușca despre tatăl ei. Imaginea mamei sale s-a desfăcut ca o rană care nu s-a închis niciodată. Ochii obosiți, cearcănele adânci, gura ușor tremurată, cu care a șoptit adevărul greu, pe care-l purtase ani întregi ca pe o piatră în sân. Și acum o vedea altfel: o femeie împovărată, întoarsă în casa copilăriei ei, printre obiecte mute și amintiri care n-au știut să ierte. A cuprins-o un nod în gât. A simțit o nevoie aproape fizică să fie acolo, să-i spună că nu mai vrea să fie copilul supărat, ci femeia care știe acum ce înseamnă povara.

În compartiment era frig și mirosea a umezeală, a singurătate veche. S-a uitat la reflexia ei în geam. I s-a părut că ochii care o priveau înapoi aparțineau, de fapt, altcuiva. Când a coborât, satul părea cu totul uitat de lume. Casele, îndoite de ani, priveau toate într-o singură direcție: spre cer. Curtea era schimbată, însă ceea ce a tulburat-o n-a fost casa, ci mama ei, pe care a zărit-o în mijlocul grădinii. Purta o scândură pe umăr, ca un Samson obosit, dar în mod bizar, împăcat. Ofelia a

alergat spre ea fără cuvinte, fără gânduri și fără nicio urmă de vină. Și-a aruncat geanta din mână și a cuprins-o cu putere. Femeia a tresărit, s-a oprit din mișcare și s-a lăsat, în sfârșit, strânsă la piept.

— Ofelia... i-a șoptit ea ușor, cu o voce care se rupea undeva între teamă și bucurie. Ce faci aici?

— N-am mai putut sta departe, i-a răspuns copila, cu capul sprijinit de umărul ei. Am simțit că trebuie să vin. Așa, pur și simplu.

Mamă-sa a oftat, iar mâinile i-au coborât încet pe spatele fetei. Nu tremurau, doar stăteau acolo, așezate. De parcă se reobișnuiau cu ideea de a ține ceva drag. I-a explicat apoi Ofeliei că vrea să refacă casa, că vrea să locuiască acolo.

Ofelia a rămas singură în curte. Mirușca a intrat în casă fără să spună nimic, lăsând ușa deschisă. Dinăuntru venea miros de ceapă tăiată și zgomotul metalic al unui cuțit lovind marginea aragazului. Atunci, Ofelia a zărit-o. Sub nucul bătrân, mama ei așezase masa. Aceeași masă pe care stătuse bunica cu ochii închiși și goi. S-a apropiat, fără niciun gând, și a desprins mușamaua veche, împăturită prost și îngălbenită. A desfăcut-o încet. Florile albastre erau crăpate, iar plasticul mirosea a umezeală și a ani ținuti departe de lumină. A ezitat o clipă. Apoi a aruncat mușamaua lângă gard. Masa a rămas goală. Lemnul respirând, fără acoperire. L-a atins. Era aspru, sfărâmat pe margini, dar în miezul lui pulsa o liniște grea, venită parcă de